

№ 13/1958.

LAGUTSKOTTETS betänkande № 13/1958 över landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om kommunala val i landskapet Åland (№ 6/1958).

Förenämnda framställning remitterades av landstinget den 10 sistlidne mars för beredning till lagutskottet, som redan under vintersessionen påbörjade sitt arbete. Emellertid kunde detta icke slutföras under vintersessionen, varför lagutskottet på anhållan berättigades att sammankomma under tiden mellan vinter- och höstsessionerna för att fortsätta behandlingen av ärendet. Numera har utskottet fullföljt sitt uppdrag och får för landstinget värdsammast framhålla följande:

Utskottet har efter grundligt övervägande i huvudsak omfattat landskapsstyrelsens reformförslag i alla punkter av större principiell betydelse och praktisk bärvidd. Ifråga om listtyperna har utskottet funnit förslaget särskilt förtjänstfullt och ägnat att tillgodose behoven i såväl större som mindre kommuner. Både enmanslistor och flermanslistor kunna komma till användning och i vartdera fallet röstar valmannen på en kandidat, ehuru rösten i det senare fallet kommer också listan såsom sådan till godo. Därigenom elimineras risken för tillspillogivna röster till ett minimum och samtidigt garanteras vid användningen av flermanslistor i regel inval av personliga suppleanter. Röstande med vallängdsutdrag och användande av små valsedlar äro behövlige reformer, och det ligger i sakens natur att införa röstning genom förmedling av posten i vissa fall, då sådan röstning tidigare införts vid landstingsvalen.

Även tanken på samtidiga landstings- och kommunalval har omfattats, ehuru icke enhälligt och helhjärtat, ty det kan tänkas att en viss förvirring - åtminstone i början - kommer att uppstå genom att olika system tillämpas vid de skilda valen. Valdagens förläggande till en söndag har även rönt ett visst motstånd inom utskottet.

I förslagets § 28 mom. 4 återfinnes, i viss mån utvidgat, stadgandet i den nuvarande vallagens § 13 mom. 1, att särskild valförrättning icke skall verkställas, ifall endast en kandidatlista blivit godkänd för valet. Stadgandet kan ha sin betydelse för små kommuner. Men då röstning med vallängdsutdrag införes och förslaget förutsätter, att valman skall vara berättigad att skriva namnet på egen kandidat, ifall han ej godkänner någon av kandidaterna i den slutliga sammanställningen (39 § mom. 2), måste lagförslaget utbyggas, för att syftemålet med ifrågavarande stadgande skall kunna nås. Utskottet kommer visserligen att föreslå, att 39 § mom. 2 strykes, då det i större kommuner sak-

nar praktisk betydelse och i mindre kommuner kan bereda möjlighet till manipulationer och överraskningar - motsvarande stadgande ingår icke heller i rikets lag - men då möjligheten att rösta med vallängdsutdrag också enligt utskottets förslag återstår, och valberättigad i annan kommun kan tänkas vilja rösta inom den, där enligt sista meningen i 28 § mom. 4 "vidare åtgärder för valförrättningen skola förfalla", erfordras särskilda kompletterande stadganden för att icke valnämnderna och centralnämnden i sådan kommun likafullt skola nödgas fungera. Utskottet har infört sådana kompletterande stadganden och hänvisar till lagtexten. Ändringen har betingat en komplettering jämväl av stadgandet i 1 § mom. 1.

Förslaget att valnämnderna efter slutförd valförrättning skola uträkna valresultatet för röstningsområdets vidkommande har utskottet icke omfattat. Uträkningen blir för det första inte så enkel att genomföra, då samma lista kan upptaga flera kandidater, som om räkningen skulle avse endast antalet röster för de olika listorna, och för det andra saknar proceduren samma praktiska betydelse som vid landstingsmannavalet.

Under remissdebatten framhölls, att stadgandena i förslagets 15 och 17 §§ voro motsägande mot varandra. Detta är dock icke fallet, ty medan 15 § stadgar om förutsättningarna och villkoren för bildande av valmansförening, berör 17 § sättet och ordningen för inlämnandet av kandidatlistorna, alltså verkställigheten av valmansföreningarnas beslut. Kravet på tre namnunderskrifter för varje på listan upptagen kandidat - alltså tre man för en enmanslista - kan knappast leda till missbruk, utan synes lämpligt i våra förhållanden.

Under remissdebatten framhölls även, att röstning med vallängdsutdrag borde komma till användning också vid fyllnadsval. Utskottet har icke omfattat detta uttalande, ty det skulle innebära att val- och centralnämnder i alla landskapets kommuner finge träda i funktion för att bereda sig på att mottaga eventuella utdragsröster, för den händelse icke röstandet med utdrag inskränktes till den aktuella kommunens eget område. Då röstande med vallängdsutdrag inom annat röstningsområde i egen kommun är en sällan förekommande företeelse, har utskottet icke ansett nödigt att i sistnämnda avseende komplettera förslaget. Ej heller synes det vara nödvändigt att enbart för ett fyllnadsval utvidga rätten att rösta genom posten. Röstning med utdrag förekommer icke heller vid fyllnadsval i riket.

Efter denna allmänna motivering övergår utskottet till att beröra de paragrafer i lagförslaget, beträffande vilka utskottet föreslår änd-

ringar eller tillägg eller vid vilka utskottet av annan orsak anser sig böra uppehålla sig.

1§. Tillägget till mom. 1 motiveras av ändringarna i 28 § 4 mom.

3 §. Då man inom skilda kommuner förfarit på olika sätt vid va-
len av ordförande, viceordförande och ledamöter i central- och val-
nämnderna, synes det vara skäl att i lagen införa uttryckligt stad-
gande därom, i vilken ordning valen skola förrättas. Mom. 1 och 2
hava fördenskull kompletterats. Sista meningen i mom. 2 har avskiljts
till ett nytt mom. 3, enär stadgandet har avseende såväl på central-
nämnden som valnämnden.

4 §. Sista meningen har avskiljts till nytt moment.

16 §. Stadgandet att den handling, varigenom valmansförening
bildas, obligatoriskt skall innehålla bemyndigande för ombudsman att
för föreningens räkning ingå valförbund, synes innebära ett för
långt gående krav. Man kan icke skällgen fordra sådant bemyndigande,
innan andra valmansföreningars kandidater ens äro kända. Men möjlig-
het härtill bör givetvis beredas. Mom. 1 har ändrats i enlighet med
denna uppfattning.

19 §. Ordet "annan" i mom. 2 har ersatts med "ny".

22 §. Ur mom. 1 har strukits orden "eller hans ersättare", enär
utskottet såsom ett nytt moment under § 25 infört ett allmänt stad-
gande om ersättare.

23 §. Andra momentet har överförs till 24 § såsom sista moment
och kompletterats med en hänvisning till 29 § 2 mom.

25 §. Det nya mom. 2 avser ersättare för ombudsman såväl i
valmansförening som valförbund. (Se kapitelrubriken.)

26 §. Mom. 2 har omstiliserats. Ordet "kommun" i mom. 3 har änd-
rats till "kommunen".

27 §. Första raden i mom. 1 har omstiliserats med angivande
tillika, att den granskning, som här avses, är en förberedande
granskning.

28 §. I mom. 1 har utskottet strukit orden "företagande av" så-
som obehövlige. Mom. 4 har kompletterats i anslutning till vad ut-
skottet framhållit i sin allmänna motivering.

29 §. Valförbundens inbördes ordning bör fastställas, innan
kandidaterna förses med löpande ordningsnummer. Utskottet har där-
för kastat om ordningsföljden för momenten 3 och 4 samt kompletterat
texten i det nya mom. 4.

30 §. Sista meningen i mom. 2 har strukits i anslutning till ut-

skottets uttalande i den allmänna motiveringen.

31 §. Avbrottet i valförrättningen på en timme synes obehövt, men då motsvarande stadgande fått inflyta i landskapslagen om lands- tingsmannaval och förslag har väckts om samtidiga kommunal- och landstingsval, har utskottet ej föreslagit stadgandets slopande.

32 §. Utskottet har infört "och valskärmar" i mom. 2, enär 39 § mom. 1 påbjuder, att röstande skall göra sin anteckning på valsedeln inom valskärm.

35 §. I mindre röstningsområden kan det befinnas överflödigt att antaga särskilt valbiträde. Med tanke härpå har utskottet givit mom. 1 en sådan avfattning, att valnämnden har möjlighet att förordna någon av sina medlemmar till valbiträde.

39 §. I anslutning till utskottets uttalande i den allmänna motiveringen har mom. 2 strukits.

42 §. Utskottet kan icke omfatta förslaget om rösträkning i valnämnderna efter valförrättningens avslutande. Denna rösträkning bleve rätt tidsödande, enär den, då flermanslistor kommit till användning, måste avse räkning av de röster, som avgivits till förmån för envar kandidat, icke blott de olika kandidatlistornas sammanlagda röster. Utskottet har därför strukit mom. 3.

Hänvisningen i förslagets mom. 5 - utskottets mom. 4 - ändras till "3 mom."

Förslagets mom. 6 (Vid ordnande och räkning o.s.v.) har överförts till 52 § som sista moment, enär stadgandet efter strykningen av mom. 3 är obehövt här.

Förslagets mom. 7 har strukits med hänsyn till att mom. 3 bortfallit.

44 §. Den av utskottet föreslagna ändringen i 42 § betingar ute slutning av orden "antalet avgivna röster i de skilda grupperna av valsedlar".

46 §. Röstberättigad, som valdagen befinner sig i kommun, där valförrättningen inställts på grund av stadgandet i 28 § 4 mom., synes böra likställas med röstberättigad, som vistas utom landskapet. Utskottet har fördenskull kompletterat mom. 2.

52 §. Ändringarna och uteslutningarna i 42 § betinga ändringar och tillägg till 52 §. Utskottet hänvisar till lagtexten, som kompletterats genom överföring av nödiga stadganden från 42 §.

55 §. Mom. 3 bortfaller till följd av uteslutningen av 39 § mom.

56 §. Redaktionella ändringar.

Hänvisande till ovansagda föreslår utskottet vördsammast,
att landstinget ville antaga nedanstående
L a n d s k a p s l a g
om kommunala val i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:
1 kap.

Om tiden för val, röstningsområden och valmyndigheter.
1 §.

Ordinarie val av kommuns fullmäktige skall förrättas den första söndagen i oktober månad det år, under vilket tiden av tre år från senaste ordinarie kommunalval tilländagår, såvitt för i 28 § 4 mom. nämnt fall icke annorlunda stadgas.

Om förrättande av fyllnadsval stadgas i 67 §.

Valförrättning skall bringas kommunens medlemmar till kännedom på samma sätt som kommunala tillkännagivanden i kommun offentliggö-
ras. I tillkännagivandet skola nämnas tiden för valet, indelningen av kommunen i röstningsområden samt röstningsställena.

2 §.

Kommun utgör en valkrets.

Kommun indelas i röstningsområden på samma sätt som för förrät-
tande av riksdagsmannaval är stadgat.

3 §.

Fullmäktige utse i januari månad det år, varunder valet förrättas, en centralnämnd bland kommunens valbara medlemmar. I centralnämnden inväljes först en ordförande, därefter fyra ledamöter, av vilka en förordnas till viceordförande, samt fyra ersättare.

Är kommunen indelad i röstningsområden, utse fullmäktige val nämnd särskilt för varje röstningsområde. I valnämnden inväljes först en ordförande, därefter två ledamöter, av vilka den ena förordnas till viceordförande, samt minst tre ersättare. Äär kommun icke indelad i röstningsområden, fungerar centralnämnden såsom valnämnd.

Nämndernas uppdrag fortgår, tills nya nämnder utsetts.

I Mariehamn är magistraten valnämnd. Äär staden indelad i röst-
ningsområden, fördelar sig magistraten för själva valförrättningen i motsvarande antal avdelningar och inkallar extra medlemmar för av-
delningarna.

Dör ordförande, ledamot eller ersättare i centralnämnd eller val-
nämnd eller avgår han till följd av laga orsak, innan tiden för

hans uppdrag utgår, skall fyllnadsval verkställas.

Centralnämnd är beslutför, då fem medlemmar äro närvarande, och valnämnd, då tre medlemmar äro närvarande.

Därest valnämnd under valet ej ens genom inkallande av ersättare blir beslutför, må centralnämnden bland kommunens valbara medlemmar förordna adjungerade medlemmar i valnämnden.

2 kap.

Om vallängd.

4 §.

I landskommun uppgöres vallängd för varje röstningsområde av dess valnämnd.

I Mariehamn uppgöres vallängd för varje röstningsområde av magistraten.

5 §.

I vallängd skall för varje röstningsområdes vidkommande införas envar, man och kvinna, som innehar åländsk hembygdsrätt och före valårets ingång fyllt 21 år samt vid senast förrättade mantalsskrivning upptagits eller bort upptagas i kommunens mantalslängd.

Såsom underlag för vallängden skall häradsskrivaren under december månad året före valåret tillställa valnämnden, i landskommun genom förmedling av kommunalstyrelsen, en efter by och lägenhets nummer och i Mariehamn efter stadsdelar och kvarter uppställd förteckning över alla enligt samma års mantalslängd inom röstningsområdet bosatta finska medborgare, vilka åtnjuta åländsk hembygdsrätt och före valårets ingång uppnått 21 års ålder. Förteckningen utskrives på blankett, som fastställles av landskapsstyrelsen.

Är omständighet veterlig, som utesluter någon i sådan förteckning upptagen person från valrätt, skall därom antecknas vid hans namn i förteckningen.

Kyrkliga myndigheter, församlingsföreståndare, civilregisterförare, mantalsskrivningsmyndigheter, länsmän och stadsfiskaler äro skyldiga att lämna valnämnd erforderliga upplysningar.

Sedan valnämnd granskat i 2 mom. nämnd förteckning och i densamma infört de personer, som felaktigt utelämnats ur densamma, samt gjort i 3 mom. avsedd anteckning invid de personers namn, vilka sakna rösträtt, skall förteckningen betecknas såsom röstningsområdets vallängd och underskrivas av valnämnden. Valnämnden skall därjämte underrätta häradsskrivaren om de ändringar, som vidtagits, jämte grunden för dessa.

6 §.

Vallängd skall från och med den 1 och till och med den 10 april vara på lämpligt ställe inom röstningsområdet, i Mariehamn på stads-
huset, under behörig tillsyn framlagd för granskning, varom bör till-
kännagivas i den ordning, som för kommunala kungörelser är stadgat.

7 §.

Anser någon, att han obehörigen utelämnats ur vallängden eller däri antecknats sakna rösträtt, äger han skriftligen eller muntligen framställa yrkande på rättelse hos valnämnden vid dess sammanträde den 2 maj eller skriftligen hos valnämndens ordförande därförinnan efter det vallängden framlagts för granskning. Skriftligt yrkande på rättelse må under den tid vallängden är framlagd lämnas även till den, under vars uppsikt granskningen av vallängden äger rum.

Ovan i 1 mom. avsett yrkande och rättelse må make utan fullmakt framställa på den andra makens vägnar.

Anser någon, att personer, en eller flera, obehörigen upptagits i vallängden som röstberättigade, må han till valnämnden eller dess ordförande senast den 20 april inlämna motiverat skriftligt yrkande på rättelse därav.

Yrkande på rättelse må grundas även på sådana på vederbörande persons rösträtt inverkan omständigheter, vilka inträffat efter undertecknandet av vallängden.

8 §.

Avser yrkande persons uteslutning ur vallängden, skall valnämnden eller dess ordförande utan dröjsmål meddela den person yrkandet gäller, att han är i tillfälle att taga del av yrkandet på angivet ställe och senast den 28 april inkomma med förklaring till valnämnden, vid äventyr att, om förklaring icke avgives, ärendet det oaktat avgöres. Delgivning av yrkande på rättelse inlämnas till posten för befordran i slutet kuvert, på vilket mottagarens namn och boningsort äro tecknade, men må ske även på annat bevisligt sätt, såframt det icke förorsakar dröjsmål. Är hans boningsort icke känd, anslås meddelandet som om kommunala tillkännagivanden är stadgat.

9 §.

De framställda yrkandena på rättelse i vallängden handläggas och avgöras i valnämnden den 2 maj med början klockan nitton. Valnämnden skall i varje ärende fatta beslut, vilket jämte kort motivering skall antecknas i protokollet.

Om gjorda ändringar skall valnämnden underrätta häradsskrivaren med angivande av skälen för ändringarna.

Därest yrkande på rättelse, som avses i 7 § 1 mom., förkastas eller icke upptages till prövning eller yrkande på rättelse, som avses i 7 § 3 mom., bifalles, och den person, vars rösträtt är i fråga, icke är närvarande vid valnämndens sammanträde för att höra beslutet, skall beslutet ofördröjligen delgivas honom på i 8 § stadgat sätt medelst protokollsutdrag, vartill skall fogas besvärssundervisning.

Valnämnden skall även i andra fall på anhållan utgiva protokollsutdrag till sakägare angående avgörandet samt till utdraget foga besvärssundervisning.

10 §.

Den, som icke nöjes åt valnämndens avgörande i ärende angående yrkande på rättelse, må söka ändring däri hos länsstyrelsen medelst besvärsskrift, som skall riktas till länsstyrelsen och tillställas valnämnden eller dess ordförande senast den 12 maj före klockan tolv. Valnämndens ordförande skall ofördröjligen översända besvärsskriften jämte eget utlåtande och utdrag ur valnämndens protokoll, om sådant icke fogats till besvären, samt de i ärendet tillkomna handlingarna till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen skall meddela valnämnden sitt beslut, som skall kungöras av nämnden. Valnämnden skall även på i 8 § stadgat sätt om beslutet underrätta den person, vars rösträtt det rör, och på i 9 § 2 mom. nämnt sätt häradsskrivaren.

Beslutet skall under sju dagar från kungörandet finnas till påseende, i Mariehamn i magistratens ämbetslokal och i landskommun hos valnämndens ordförande.

11 §.

Länsstyrelsens beslut i ärende angående rättelse av vallängd må icke överklagas.

12 §.

Anser mantalsskrivningsmyndighet, att någon obehörigen utelämnats ur vallängd eller i densamma antecknats sådana rösträtt eller vara röstberättigad, äger denne på tjänstens vägnar rätt att hos valnämnd framställa yrkande om rättelse och söka ändring i valnämndens beslut i den ordning, som är stadgad i 7 § 1 och 3 mom. samt 10 § 1 mom.

13 §.

Har ej yrkande på ändring i vallängden inom föreskriven tid framställts hos valnämnden, skall denna på längden teckna intyg, att

densamma äger laga kraft.

Har ändringsyrkande framställts, skall nämnden, sedan yrkandet avgjorts genom utslag, som vunnit laga kraft, i vallängden införa därav tilläventyrs påkallade ändringar och tillika vid varje ändring angiva utslaget, på grund varav den vidtagits, varefter längden förses med intyg, att den, sålunda ändrad, äger laga kraft.

Vallängd, som äger laga kraft, skall vid valet iakttagas oförändrad.

14 §.

Valnämnd skall, då anhållan härom av röstberättigad eller dennes lagligen befullmäktigade ombud framställts före valdagen, till röstberättigad, för vars vidkommande vallängd vunnit laga kraft, utfärda ett med ordningsnummer och valkuvert försett utdrag, varav framgår, att hans namn finnes upptaget i vallängden. Utdraget skall utgivas utan avgift och åtföljas av valsedel och ytterkuvert.

Vallängdsutdrag bör underskrivas av valnämndens ordförande eller vid förfall för honom av dess viceordförande samt i Mariehamn av en av magistraten förordnad person.

Den, som önskar erhålla vallängdsutdrag med posten, skall i frankerat brev insända en av honom underskriven anhållan därom till valnämnden och däri tydligt uppge sitt fullständiga namn, yrke eller befattning, födelsedatum, postadress och mantalsskrivningsort för det år, på vars mantalsskrivning vallängden grundar sig, varvid utöver kommunens namn även gata och gatunummer eller by och lägenhetens namn och nummer skola uppgivas. Valnämnden skall, såvitt det kan ske före valdagen, tillsända röstberättigad begärt utdrag jämte valsedel och ytterkuvert utan lösen i rekommenderad försändelse eller genom postens förmedling meddela honom varför begärt utdrag ej kan sändas. Är den röstberättigade utomlands, sändes valhandlingarna till hans lagligen befullmäktigade ombud i hemlandet under den adress denne uppgivit.

Anhållan om tillställande av vallängdsutdrag med posten må även riktas till kommunalstyrelsen i den landskommun, från vars röstningsområde vallängdsutdraget begäres. Kommunalstyrelsen skall ofördröjligen vidarebefordra ansökningen till valnämnden.

I vallängden skall invid den röstberättigades namn antecknas det utgivna utdragets nummer.

Blanketter för vallängdsutdrag och ytterkuvert fastställas av landskapsstyrelsen, som mot avgift tillhandahåller valnämnderna densamma.

3 kap.

Om valmansföreningar och valförbund.

15 §.

Valmansförening bildas genom att röstberättigade medlemmar av kommun för visst kommunalval i gemensam skrivelse till centralnämndens anhänga, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införes i sammanställningen av kandidatlistorna för valet. På kandidatantalet medlemmar i valmansföreningen, ej heller överstiga antalet fullmäktige, som skola väljas, med mer än hälften.

Samma person må ej underteckna flere än en i 1 mom. nämnd skrift. I annat fall skall centralnämnden från samtliga skrifter som ogiltig avlägsna hans underskrift.

Kandidat må icke vara medlem av sin valmansförening.

16 §.

Handling, varigenom valmansförening bildas, skall vara dagtecknad och innehålla bemyndigande för en av föreningens medlemmar att vara dess ombudsman och för en annan medlem att vara dennes ersättare. Handlingen må även innehålla bemyndigande för ombudsman att för föreningens räkning ingå valförbund. Såväl handlingen som den närslutna kandidatlistan böra tydligt upptaga namnen på de personer, vilka föreslås till fullmäktige, och dessas yrke eller syssla och boningsort.

Kandidatlista må icke upptaga andra anteckningar, såvida de icke äro nödvändiga för klarläggande av kandidats identitet.

17 §.

Anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista göres på föreningens vägnar skriftligen av ombudsmannen.

Ansökningsen skall åtföljas av den handling, varigenom valmansföreningen bildats och innehålla ombudsmannens försäkran, att de personer, vilkas namn ingå såsom underskrift på sagda handling, egenhändigt undertecknat densamma och äro valberättigade.

Ombudsmannens egenhändiga namnteckning på ansökningsen skall vara bestyrkt av två vittnen med angivande av deras yrke och hemvist.

Har ombudsman uppsåtligen eller av vårdslöshet intygat, vad som ej är sant, eller eljest felat i sysslan, straffes såsom tjänsteman för brott i tjänsten.

18 §.

Ansökan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista skall ombudsmannen själv eller av honom befullmäktigad person inlämna

-11-

till centralnämnden inom maj månad. Har ansökan inlämnats för befordran med posten så tidigt, att den senast den 31 maj hade bort ankomma till centralnämnden, skall kandidatlista icke utelämnas från sammanställningen av kandidatlistorna, försåvitt ansökningen kan granskas vid centralnämndens sammanträde den 8 juni.

19 §.

Avlider på valmansförenings kandidatlista upptagen person eller befinnes han icke mera valbar, bör ombudsmannen eller på hans anmälan centralnämnden utstryka kandidatens namn från listan.

Inom i 21 § 2 mom. stadgad tid må ombudsmannen ersätta honom med ny kandidat.

20 §.

Har en persons namn upptagits på flera än en kandidatlista, äger han rätt att få sitt namn avlägsnat från alla listor utom en, likväl icke från lista, där han samtyckt till att vara valmansföreningens kandidat.

Önskar valmansförening, emedan dess kandidat jämväl upptagits på annan valmansförenings kandidatlista, avlägsna hans namn från sin lista eller införa ett annat i stället, äger föreningen rätt därtill.

Har ombudsman i den skrift, genom vilken valmansförening bildats, icke uttryckligen bemyndigats att besluta om i föregående moment avsedd åtgärd, må densamma företagas endast på grund av sådan dagtecknad skriftlig förklaring, som underskrivits av mer än hälften av medlemmarna i valmansföreningen och vari ingår ombudsmannens försäkran, att underskrifterna äro egenhändiga.

21 §.

Yrkande, som avses i 20 § 1 mom., skall framställas skriftligen hos centralnämnden senast den 8 juni före klockan tolv.

Meddelande om ändring av valmansförenings kandidatlista i de uti 19 § 2 mom. och 20 § 2 mom. avsedda fallen skall av ombudsman skriftligen tillställas centralnämnden senast den 11 juni före klockan tolv. Åsyftar meddelandet i 20 § 2 mom. avsett fall, skall meddelandet åtföljas av i 20 § 3 mom. nämnd förklaring.

22 §.

Två eller flera valmansföreningar må sammansluta sig till valförbund genom en av föreningarnas ombudsmän undertecknad skriftlig överenskommelse, vilken inlämnas till centralnämnden av den för valförbundet utsedda ombudsmannen personligen eller genom befullmäktigad ombud.

Sammanlagda antalet av ett valförbunds kandidater må vara högst dubbelt så stort som det antal fullmäktige, vilka skola utses vid valet.

23 §.

I överenskommelse om bildande av valförbund skall upptagas ordningsnummern för föreningarnas kandidatlistor vid envar ombudsmans underskrift. Överenskommelsen skall jämväl innehålla bemyndigande för en av undertecknarna att vara valförbundets ombudsman och för en annan att vara hans ersättare. I överenskommelsen må ock föreslås, att i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor må intagas en gemensam beteckning för valförbundet, varom dock centralnämnden äger slutligt bestämma.

24 §.

Valmansförening må icke ansluta sig till flera än ett valförbund. Valförbunden må ej heller ingå förbund sinsemellan.

Sedan valförbund mellan valmansföreningar anmälts, kan i de kandidatlistor, vilka upptagas i förklaringen om förbundets bildande, endast sådan ändring vidtagas, som nämnes i 19 § 1 mom.

Anmälan om ändring av valförbund må göras senast den 2 juli, på sätt 29 § 2 mom. stadgar.

25 §.

Medlem eller ersättare i centralnämnden må icke vara ombudsman för valmansförening eller valförbund eller deras ombud.

Vad om ombudsman är stadgat gäller även för hans ersättare, då denne handlar i ombudsmans ställe.

4 kap.

Om centralnämnds förberedande åtgärder för valet.

26 §.

Centralnämnd sammanträder första gången på ordförandens kallelse senast den 15 maj och därefter den 1, 8, 11 och 28 juni samt dagen efter valdagen och den femtonde dagen efter valdagen klockan tio och på annan tid enligt ordförandens kallelse, då ärendenas handläggning påkallar det.

Vid sitt första sammanträde skall centralnämnden fatta beslut om offentlig kungörelse med uppgift om antalet fullmäktige, som vid det förestående valet skola utses, den av centralnämnden befullmäktigade person, till vilken till valet hörande handlingar skola inlämnas, samt när och var detta skall ske.

Centralnämndens i 2 mom. nämnda kungörelse skall ofördröjligen

offentliggöras på samma sätt som kommunala tillkännagivanden i kommunen samt anslås i centralnämndens samlingsrum.

27 §.

Den 1 juni upptager centralnämnden till förberedande granskning och förser med ordningsnummer i romerska siffror de ansökningar, som inkommit från valmansföreningar, samt bringar dem till de röstberättigades kännedom genom tillkännagivande, som anslås i centralnämndens samlingsrum och på kommunens anslagstavla.

Finnes ansökan icke vara behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildad, skall centralnämnden meddela ombudsmannen, att ansökningen förkastats och uppgiva skälen för avslaget. Tillika böra handlingarna återställas till ombudsmannen. Var orsaken till avslaget den, att ansökan icke varit behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildad eller kandidat icke valbar, vare ombudsmannen befogad att ännu inom fyra dagar därefter ånyo inlämna handlingarna, behörigen rättade. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, a) att den skrift, varigenom valmansförening bildats, ej är undertecknad av erforderligt antal röstberättigade, b) att den person, som inlämnat ansökningen, icke är behörig att företräda föreningen, samt c) att ansökningen inlämnats sentida eller inkommit i annan än härför stadgad ordning.

28 §.

Vid sammanträde den 8 juni handläggas ansökningar, som avse i 20 § 1 mom. nämnd ändring i valmansförenings kandidatlista. Innan ärendet upptages till slutlig prövning, skall valmansföreningens ombudsman beredas tillfälle att däri bliva hörd. Likaledes upptagas vid samma sammanträde till behandling de i 18 § avsedda ansökningar, vilka utan sökandens förskyllan inkommit försenade.

Har i fall, som i 27 § 2 mom. sagts, valmansförening ånyo inlämnat handlingarna, behörigen rättade, skola dessa föredragas och granskas den 11 juni.

Centralnämnden skall härefter sammanställa kandidatlistorna i nummerföljd på samma sida av ett blad och avskilda från varandra genom tydliga linjer. Denna förberedande sammanställning mångfaldigas och översändes utan dröjsmål till ombudsmännen för valmansföreningarna.

Är antalet kandidater i de för valet godkända kandidatlistorna högst lika stort som antalet fullmäktige, som skola utses, eller har blott en kandidatlista inlämnats, verkställs icke särskild val-

förrättning, utan centralnämnden förklarar vid sitt sammanträde den 11 juni de uppställda kandidaterna valda. Har blott en lista inlämnats, upptagande flera namn än antalet fullmäktige, som skola väljas, utses vid samma sammanträde föreskrivet antal valda till fullmäktige i den ordning de blivit uppställda på listan, medan återstående kandidater i samma ordning förklaras valda till ersättare. I dessa fall förfalla vidare åtgärder för valförrättningen. Centralnämnden skall omedelbart underrätta de valda och kommunalstyrelsen om valresultatet och offentliggöra detsamma samt valförrättningens inställande på enahanda sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen.

Är sammanlagda antalet uppställda kandidater mindre än antalet fullmäktige, som skola väljas, minskat med en fjärdedel, skall centralnämnden anmäla härom till landskapsstyrelsen, som förordnar om verkställande av fyllnadsval såsom i 67 § stadgas. De valda skola dock utöva sina uppdrag redan före fyllnadsvalet, om de uppgå till beslutfört antal.

29 §.

Den 28 juni föredragas och granskas inkomna ansökningar om valförbund.

Finnas dessa icke vara behörigen avfattade eller valförbundet icke eljest lagligen bildat, skall centralnämnden utan dröjsmål skriftligen meddela valförbundets ombudsman, att valförbundet eller viss valmansförenings anslutning till detsamma ej kunnat godkännas samt uppgiva skälen för avslaget. De felaktigheter, som föranlett avslaget, kunna inom fyra dagar därefter rättas genom åtgärd av ombudsmannen. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, a) att överenskommelse, varigenom valförbundet bildats, icke undertecknats av vederbörande valmansförenings ombudsman; ^{b)} att obehöriga personer deltagit i beslutet om valförbundets bildande; c) att den person, som inlämnat handlingarna, icke är behörig att företräda valförbundet; ävensom d) att handlingarna inlämnats sentida eller i annan än härför stadgad ordning.

De av valmansföreningarna bildade valförbundens inbördes ordning på sammanställningen av kandidatlistorna bestämmes genom lottdragning.

Härefter förses samtliga kandidater med löpande ordningsnummer från nummer 2, börjande från första listan i första valförbundet.

Alla kandidatlistor, envar jämte sin och kandidaternas ordnings-

nummer, skola utan dröjsmål mångfaldigas tillsammans på samma sida av papperet, ordnade sålunda, att till samma valförbund hörande kandidatlistor uppställas under gemensam beteckning i nummerföljd uppförifrån och nedåt eller, ifall kandidatlistorna på grund av sitt antal måste ordnas i två eller flere spalter bredvid varandra, i rader från vänster till höger och avskiljas från övriga listor så, att det tydligt framgår, vilka kandidatlistor som höra till respektive valförbund. Godkänner icke centralnämnden beteckning, som vid valförbundets ingående föreslagits för detsamma, eller har förslag där-om icke framställts, skall nämnden bestämma en beteckning, som blott anger valförbundets ordning i sammanställningen.

Denna slutliga sammanställning mångfaldigas i erforderlig antal och utsändes till valnämnderna, valmansföreningarna, kommunens styrelse och i Mariehamn till magistraten samt hålles tillgänglig för allmänheten.

30 §.

Centralnämnden skall låta mångfaldiga valsedlar och till varje röstningsområdes valnämnd sända nödigt antal av dem i omslag, som bör tillslutas med centralnämndens sigill och förses med anteckning om valsedlarnas antal.

Valsedeln skall vara av standardformat, 148 x 210 mm, och på inre sidan hava en överskrift, vari nämnes vid vilket val och i vilken kommun den skall användas, samt dessutom en heldragen kvadrat, som har en sida om 80 mm och som vid hopvikning av sedeln blir ovikt. Mitt i kvadraten bör tydligt utsatt finnas en beteckning N.... för antecknande av numret på den kandidat, för vilken den röstande vill avgiva sin röst.

Det papper, som användes för valsedlarna, skall vara grönt och till beskaffenheten sådant, att det ej äventyrar bevarandet av valhemligheten. Valsedlarna böra vara så gjorda, att det tydligt framgår, huru de böra hopvikas, och må icke upptaga annat än vad ovan stadgats.

5 kap.

Om valförrättning.

31 §.

Valförrättningen begynner i varje röstningsområde klockan nio samt fortgår till klockan tjugo eller längre, om valnämnden finner sådant nödigt, med en mellantid av högst en timme enligt valnämndens bestämmande.

32 §.

På valnämnden ankommer att vidtaga alla för förrättningen erforderliga anordningar och anställa nödigt antal valbiträden.

Särskilt skola sådana åtgärder vara vidtagna, att icke någon må utfå valsedel, innan han befunnits valberättigad, så ock att valman har tillfälle att under fullt bevarande av valhemligheten i sin valsedel utmärka huru han röstar, och att nödiga tillbehör här för och valskärmar finnas att tillgå.

Nämnden skall ock ombesörja, att tillräckligt rymlig plats invid valrummet finnes anvisad för de valmän, vilka avvakta sin tur att inkomma i detsamma, och att denna plats stänges vid det klockslag, då valförrättningen skall avslutas. Sker uppehåll under dagen, beror av valnämnden, huruvida platsen skall avstängas.

33 §.

Inom eller invid vallokal må ej hållas tal, ej heller anslås eller utdelas tryckta eller skrivna upprop till de väljande.

De tillstädeskomna skola iakttaga de bestämmelser, som valnämnden prövar erforderligt utfärda för upprätthållande av ordningen och trygghet av valförrättningens ostörda förlopp.

34 §.

Valnämnden äger draga försorg om att den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna finnes framlagd till påseende såväl i valrummet som i angränsande rum och förrum. Särskilt bör sammanställningen vara anslagen till påseende i vallokalen på den plats, där röstande inför sin anteckning i valsedeln.

35 §.

För valet skall valnämnden förordna lämplig person ^{att} på anhållan av valman biträda denne vid införande av erforderliga anteckningar i valsedeln.

Biträdet skall samvetsgrant fullgöra valmans anvisningar ävensom hemlighålla vad han vid valförrättningen erfar. Bryter han däremot, straffes såsom tjänsteman för brott i tjänsten.

36 §.

Vid valförrättningen skall nämndens ordförande omedelbart, innan röstningen börjar, visa de närvarande, att valurnan är tom, samt därefter öppna det omslag, vari de nämnden tillsända valsedlarna äro insatta.

37 §.

Röstande utövar sin rösträtt i det röstningsområde, i vars vallängd han är upptagen. Röstande, som önskar utöva sin rösträtt, skall anmäla sig hos valnämnden för att erhålla valsedel, varvid anteckning därom göres i vallängden.

38 §.

Röstande, som anskaffat vallängdsutdrag, må rösta^{antingen} i sitt eget eller i annat röstningsområde, om han, då han anmäler sig hos valnämnden, till denna överlämnar vallängdsutdraget och valsedeln.

Har utdraget utfärdats av annan kommun, skall valnämnden på valsedelns utsida anteckna den röstandes kommun och överlämna den åt den röstande. Vid behov skall till valman i stället för nämnda valsedel utgivas en annan, i kommunen nyttjad valsedel, sedan på baksidan av densamma på valnämndens föranstaltande skrivits namnet på den röstandes kommun.

Röstande, som hör till en annan kommun än den, i vilken han rösttar, äger rätt att avgiva sin röst blott till förmån för en i sammanställningen över kandidatlistorna i hans egen kommun upptagen kandidatlista genom att på sin valsedel anteckna kandidatens nummer, på sätt i 39 § stadgas.

39 §.

Vid valet skall röstande i kvadraten på valsedeln så tydligt anteckna numret på den kandidat, för vilken han önskar avgiva sin röst, att tvivelsmål ej kan uppstå beträffande den kandidat, som han avser. Anteckningen skall göras innanför valskärm så, att valhemligheten bevaras.

40 §.

Röstande, som infört sin anteckning i valsedeln, skall avlämna sedeln hopvikt hos valnämnden för avstämpling och inlägga den avstämplade sedeln i valurnan.

Valnämnden skall övervaka, att valförrättningen för varje röstandes vidkommande försiggår som i denna landskapslag är stadgat.

41 §.

Då uppehåll vid valförrättningen göres, skall valurnan förseglas med ordförandens sigill och sättas i säkert förvar. När förrättningen därefter fortsättes, bör nämnden, innan förseglingen borttages, förvissa sig om att sigillet är obrutet.

Innan uppehåll i förrättningen sker eller röstningen förklaras avslutad, skola alla före det i sådant avseende bestämda klockalaget tillstädeskomna valmän äga rätt att rösta.

-18-

42 §.

Sedan vänämndens ordförande förklarar valförrättningen avslutad, uttagas de avgivna valsedlarna ur valurnan och räknas. Likaså räknas antalet personer, vilka enligt anteckningarna i vallängden och valprotokollet hava utövat sin rösträtt.

Finnas bland valsedlarna sådana, på vilkas baksida annan kommuns namn antecknats, skola dessa (oöppnade) omedelbart avskiljas från de övriga.

Härefter räknas de valsedlar, på vilkas baksida annan kommuns namn antecknats, och insätts i hållbart omslag, vilket valnämndens ordförande förseglar med sitt sigill. På omslaget bör valnämnden anteckna centralnämndens i sin egen kommun adress, försändelsens innehåll och avsändare.

Även övriga valsedlar räknas och insätts i hållbart omslag, som förseglas på i 3 mom. nämnt sätt. På omslaget antecknas kommunens centralnämnds adress, försändelsens innehåll och avsändare.

43 §.

Ordnandet och räkningen av valsedlar skall ofördröjligen slutföras.

44 §.

Vid valförrättningen föres av en medlem av valnämnden protokoll, vari upptages dagen för förrättningen, de närvarande medlemmarna av nämnden, de av nämnden utsedda valbiträdena, klockslagen, då förrättningen började och uppehåll däri gjorts samt röstningen förklarades avslutad, antalet avgivna valsedlar och personer, som utövat rösträtt, samt tiden, då i 42 § nämnda omslag förseglats. Det därvid begagnade sigillet avtryckes i protokollet.

Till valnämnden avlämnade vallängdsutdrag skola fogas till protokollet.

Förrättningen avslutas med protokollets uppläsande och antecknande däri av nämndens ordförande, att protokollet är riktigt, varefter protokollet insättes i omslag med påskrift, ställd till centralnämnden.

Närmare anvisningar angående protokollföringen meddelas av landskapsstyrelsen, som även fastställer protokollsformulär. Tryckta blanketter till protokollet tillhandahålls valnämnden genom centralnämnden.

45 §.

Valnämndens ordförande eller viceordförande och en annan medlem

skola efter förrättningens slut ofördröjligen till centralnämnden eller närmaste postanstalt inlämna de i 42 § nämnda valsedlarna samt valprotokollet, vardera under sitt omslag.

6 kap.

Om röstning i vissa fall.

46 §.

Röstberättigad, som vårdas i sjukhus eller på sjukavdelning i kommunalhem inom landskapet, dock ej patient på sinnessjukhus, må på valdagen utöva sin rösträtt genom förmedling av posten, på sätt i detta kapitel stadgas.

Röstberättigad, som på valdagen vistas utom landskapet eller i kommun, där valförrättning icke äger rum på grund av stadgandet i 28 § 4 mom., eller som för tjänst eller yrkesutövning icke kan utöva sin rösträtt på valdagen, må före valdagen utöva sin rösträtt genom postens förmedling, på sätt i detta kapitel stadgas.

47 §.

För att kunna utöva sin rösträtt skall den röstande anskaffa i 14 § nämnda valhandlingar, ifylla sin röstsedel, såsom i 39 § är sagt, och insätta den i valkuvertet, som han förseglar. På vallängdsutdragets frånsida äger han på därför reserverad plats anteckna orsaken till att han utövar sin rösträtt genom postens förmedling, tidpunkten och vistelseorten samt bekräfta detta med sin namnteckning.

Valman, som utövar sin rösträtt inom landskapet med stöd av 46 § 2 mom. eller på ort utom landskapet i riket eller i något av de andra nordiska länderna eller ombord på fartyg med hemort i något av de nordiska länderna, bör tillse, att två trovärdiga personer på vallängdsutdragets frånsida bestyrka riktigheten av hans namnteckning. Vittnena böra jämväl anteckna yrke och boningsort.

Valman, som utövar rösträtt annorstädes utomlands än i de nordiska länderna, skall låta finsk konsulär myndighet eller notarius publicus på orten intyga på vallängdsutdragets frånsida, med angivande av dag och ort för intygets meddelande, att han egenhändigt undertecknat i 1 mom. nämnda bekräftelse.

48 §.

Röstning enligt 46 § 1 mom. skall ske på valdagen och försändelsen postas senast följande dag.

Röstning enligt 46 § 2 mom. får ske tidigast på trettionde dagen före valet. Försändelsen skall överlämnas till befordran med posten senast valdagen, likväl ej senare än att den kan beräknas ankomma

till centralnämnden senast den fjortonde dagen efter valet.
49 §.

Valman, som erhållit valhandlingar enligt 14 §, men som valdagen vistas inom röstningsområdet, må inlämna valhandlingarna till valnämnden, som inför anteckning härom i vallängden, varefter valmannen äger utöva sin röst på i 37-40 §§ stadgat sätt.
50 §.

Enligt 48 § avgiven röst är ogiltig, då vallängdsutdraget saknar valmans anteckning eller underskrift eller behöriga vittnens underskrift ävensom om valmannen utövar sin rösträtt tidigare eller senare än tillåtet eller om valförsändelsen ankommer till centralnämnden efter klockan tio på den femtonde dagen efter valet eller senare.

Då avgiven röst skall förklaras för ogiltig på grund av orsak, som framgår av vallängdsutdraget, skall detta obrutet läggas åt sidan för förvaring med kasserade valsedlar.

Valförsändelse, som ankommer sentida, till centralnämnden, skall förstöras obruten.

51 §.

Valförsändelserna öppnas vid centralnämndens sammanträde den femtonde dagen efter valet. Sedan enligt 50 § ogiltiga försändelser lagts åt sidan, inläggas samtliga valkuvert i en urna, varvid vallängdsutdragen avskiljas. Då samtliga valförsändelser öppnats, antecknas antalet godkända och kasserade valförsändelser i protokollet. Härefter tömmes urnan och öppnas valkuverten och förfäres med valsedlarna såsom i 54-64 §§ är stadgat.

7 kap.

Om rösträkning och fastställande av valresultatet.

52 §.

Sedan röstning ägt rum, skall centralnämnden senast dagen efter valet granska de inkomna valhandlingarna samt påbörja rösträkningen. Därvid skola de valsedlar, vilka sakna stämpel eller vilka jämlikt 53 § annars skola anses ogiltiga, avskiljas till en skild grupp. De återstående valsedlarna ordnas så, att de sedlar, som avgivits till förmån för envar kandidat, hänföres till en särskild grupp. Antalet valsedlar i varje grupp räknas.

Valsedlar, på vilkas baksida antecknats annan kommuns namn, inläggas kommunvis i hållbara omslag, som förseglas med ordförandens sigill. På omslaget antecknas vederbörande centralnämnds adress, försändelsens innehåll och avsändare. Dessa försändelser böra oför-

dröjligen föras till närmaste postanstalt för att vidarebefordras som rekommenderade försändelser. Till motsvarande centralnämnder bör samtidigt i särskild postförsändelse avsändas ett på blankett, fastställd av landskapsstyrelsen, avfattat meddelande om antalet avsända valsedlar.

Antalet från andra kommuner inkomna valsedlar antecknas i protokolllet så, att av detta framgår de från varje särskild centralnämnd inkomna valsedlarna.

Vid ordnande och räkning av valsedlarna samt vid tillkännagivande av valresultatet för myndigheterna skola iakttagas av landskapsstyrelsen utfärdade anvisningar.

53 §.

Valsedel är ogiltig:

- 1) om i valsedeln genom anteckning utmärkts flere än en kandidat;
- 2) om kandidats nummer antecknats så, att det ej tydligt framgår vilken kandidat det avser;
- 3) om kandidatens nummer skrivits på valsedelns baksida;
- 4) om valsedel försetts med den röstandes namn eller med särskilt kännetecken eller däri gjorts annan obehörig anteckning;
- 5) om annan än av valnämnd erhållen valsedel använts såsom valsedel; samt
- 6) om i valnämnd avlämnad valsedel ej försetts med stämpel.

Av centralnämnden kasserade valsedlar avskiljas och inläggas grupperade enligt röstningsområden i ett särskilt omslag, vilket förseglas och förvaras såsom de övriga valhandlingarna.

54 §.

Vid sammanträde den femtonde dagen efter valet skall centralnämnden verkställa slutlig rösträkning och fastställa valets utgång.

55 §.

Vid rösträkningen förfäres på följande sätt:

- 1) Envar kandidats röstetal bestämmes genom sammanräkning av de godkända valsedlar, som utmärkts med kandidatens nummer. Erhåller härvid samma person röstetal på två eller flere listor, sammanräknas icke dessa röstetal, utan behandlas vid fastställandet av valresultatet såsom röstetal för olika kandidater.
- 2) Envar kandidatlistas röstetal bestämmes genom sammanräkning av röstetalen för listans alla kandidater.
- 3) Varje valförbunds röstetal bestämmes genom sammanräkning av röstetalen för valförbundets alla kandidatlistor.

Är kandidat, som vid valet erhållit röster, icke valbar, skall avgiven röst likväl gälla för den kandidatlista och det valförbund, som kandidaten tillhör.

56 §.

Vid fastställandet av valresultatet förfäres på följande sätt:

1) Kandidaterna på samma kandidatlista upptecknas i ordningsföljd efter fallande röstetal, varpå dem tilldelas jämförelsetal sålunda, att den första kandidaten till jämförelsetal erhåller listans hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje tredjedelen, den fjärde fjärdedelen, och så vidare. Kandidater, som icke tillhöra valförbund, ha så erhållit sina slutliga jämförelsetal.

2) De kandidater, vilka tillhöra samma valförbund, upptecknas härefter ordnade efter storleken av deras jämförelsetal sålunda, att den med högsta jämförelsetalet ställes främst. Därpå tilldelas dem slutliga jämförelsetal så, att den första av kandidaterna till jämförelsetal erhåller valförbundets hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje tredjedelen, den fjärde fjärdedelen, och så vidare.

3) Alla kandidaters namn upptecknas ånyo i ordningsföljd enligt storleken av deras slutliga jämförelsetal, och vid varje kandidats namn antecknas hans slutliga jämförelsetal.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter avtagande jämförelsetal, förklarar centralnämnden de främsta kandidaterna till det antal, som är bestämt för valet, valda till fullmäktige. Skulle bland dessa kandidater samma persons namn förekomma två eller flere gånger, skall han anses vald på den kandidatlista, där han erhållit det högsta personliga röstetalet. Centralnämnden skall förty stryka hans namn från de övriga platserna i namnserien och besätta de så ledigblivna mandaten enligt bestämmelserna i 58 §.

57 §.

Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgör lotten.

58 §.

Ersättare för fullmäktig bestämmes sålunda, att därtill främst utses den efter de valda närmast följande kandidaten på den kandidatlista, från vilken han blivit vald. Finnes ej sådan, utses till ersättare den kandidat i valförbundet, som näst de valda erhållit det högsta slutliga jämförelsetalet.

Kan ersättare ej bestämmas enligt 1 mom., inträder som ersättare den, som har högsta slutliga jämförelsetalet bland de kandidater,

vilka tidigare icke förklarats valda.

Utses ersättare gemensamt för två eller flera listor, skall en andra ersättare omedelbart utses att inträda i fullmäktige efter den först utsedda.

Saknas ersättare för fullmäktig, skall centralnämnden bestämma ny ersättare med iakttagande av i 1 och 2 mom. stadgade grunder.

59 §.

Alla valsedlar skola härpå insättas i omslag, som förseglas med centralnämndens och ordförandens sigill och förvaras, intill dess nästföljande val försiggått.

Samtliga uträkningar skola genomdragas och på enahanda sätt förseglas samt förvaras såsom bilaga till protokollet.

Valhandlingarna skola förvaras till dess nästa val vunnit laga kraft.

60 §.

Då uppehåll i förrättningen sker, skola samtliga valsedlar och uträkningar hållas så förvarade, att icke någon har tillgång till desamma.

61 §.

Vid centralnämndens sammanträden föres protokoll, vari upptagas dagarna för sammanträdet, klockslagen, då det började, avbröts och avslutades, de närvarande medlemmarna samt besluten. Innehållet av beslut må angivas genom hänvisning till brev eller annan expedition.

I protokollet skall särskilt antecknas antalet ogiltiga valsedlar i varje röstningsområde.

Protokollet underskrives av sekreteraren. Dess riktighet bestyrkes av ordföranden.

62 §.

Då valets utgång fastställs, skola i protokollet nämnas såväl de valda som de, vilka såsom ersättare för envar skola inträda i de valdas ställe.

Envar av dessa upptages med angivande av namn, yrke eller syssla och boningsort samt slutligt röstetal.

63 §.

Centralnämnden skall underrätta de valda och kommunalstyrelsen om valresultatet och offentliggöra detsamma på enahanda sätt som kommunala tillkännagivanden i kommun offentliggöras.

64 §.

Vid centralnämndens sammanträden för räknande av röstsedlar och

fastställande av valets utgång äro ombudsmän för valmansförening och valförbund berättigade att närvara.

8 kap.

Om besvär över fullmäktigeval.

65 §.

Berättigad att söka ändring i val av kommuns fullmäktige är envar på den grund, att hans enskilda rätt blivit kränkt, och medlem av kommun jämväl på den grund, att valet icke skett i laga ordning.

Ändring sökes medelst skriftliga besvär, som skola av besväranden själv eller hans befullmäktigade ombud ingivas eller genom postens förmedling befordras till länsstyrelsen i landskapet Åland, vid besvär över beslut av centralnämnden i Mariehamn inom 14 dagar och för övrigt inom 30 dagar från den dag, då valresultatet kungjorts medelst anslag. Till besvärsskriften skall fogas det beslut av centralnämnden, över vilket besvär anföras, och, ifall anspråk på sökande av ändring väckes beträffande centralnämnds beslut rörande förb/eredande åtgärder för valet, jämväl centralnämndens däröver fattade beslut, i på tjänstens vägnar till riktigheten bestyrkta protokollsutdrag, samt, för i 66 § avsett fall, utredning om dagen för kungörande av resultatet av ånyo förrättat val.

Besvärssärenden, som angå val av kommuns fullmäktige och förberedelserna härför, böra handläggas såsom brådsakande.

66 §.

Förordnas med anledning av besvär, att nytt val skall verkställas, skall centralnämnden ofördröjligen skrida till förrättande av det samma. Vid valet skall nyttjas då gällande vallängd. De sålunda valda fullmäktiges uppdrag fortgår till utgången av det kalenderår, då den kommunala valperioden första gången utlöper. De fullmäktige, som vid tidigare val förklarats valda, skola likväl kvarstå i sina uppdrag, tills resultatet av det nya valet kungjorts genom anslag.

9 kap.

Särskilda stadganden.

67 §.

Nedgår fullmäktiges antal så, att det understiger tre fjärdedelar av deras stadgade antal, skall fullmäktiges ordförande anmäla om förhållandet hos landskapsstyrelsen, som, såframt den anser skäl därtill föreligga, förordnar om verkställande av fyllnadsval. Vid valet skall därvid användas senaste laga kraft vunna vallängd. För de vid valet utsedda fullmäktige väljas likaledes ersättare enligt enahanda

grunder som vid ordinarie val av fullmäktige. Vid valet iakttagas i övrigt i tillämpliga delar stadgandena i denna landskapslag enligt av landskapsstyrelsen meddelade anvisningar.

68 §.

Infaller i denna landskapslag för annat än i 1 § nämnt fall stadgad dag på helgdag, skall följande söckendag anses såsom den föreskrivna dagen.

69 §.

Därest val av fullmäktige eller därtill hörande förberedande åtgärder av någon orsak icke kunna verkställas på tid, som stadgas i denna landskapslag, må landskapsstyrelsen på framställning av kommunens fullmäktige utsätta ny tid för verkställande av dem. Har val icke ägt rum före valperiodens slut, äro de fullmäktige och ersättare, vilkas uppdrag under mellantiden utgått, skyldiga att kvarstå i sina uppdrag, tills valet ägt rum.

70 §.

Då förordnande om verkställande av nytt val eller fyllnadsval utfärdats eller ny tid utsatts för förrättande av val, skola stadgandena om röstning med vallängdsutdrag icke äga tillämpning.

71 §.

Arvoden åt medlemmarna i centralnämnden och valnämnderna samt övriga av valet föranledda utgifter bestridas av kommunen. Central- och valnämnderna hava fribrevsrätt.

72 §.

Skall fullmäktigval förrättas samma år som landstingsmannaval, äger kommun tillsätta endast en valnämnd för varje röstningsområde att förrätta vardera valet.

Landskapsstyrelsen meddelar närmare anvisningar, huru vid sådan valförrättning skall förfaras.

73 §.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft och genom densamma upphäves landskapslagen den 4 januari 1946 om kommunala val i landskapet Åland (6/46) jämte däri företagna ändringar.

Därest icke av 67 § annat följer, förrättas val första gången enligt denna landskapslag år 1960.

De fullmäktige och ersättare, vilkas uppdrag skulle utgå före år 1961, äro skyldiga att kvarstå i sina uppdrag, tills nyval enligt denna landskapslag förrättats.

Mariehamn den

4 oktober 1958.

På lagutskottets vägnar:

Jan Erik Eriksson
Jan Erik Eriksson
ordförande.

Axel Kurfschinoff
Axel Kurfschinoff
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Jan Erik Eriksson, ordförande, Nils Dahlman, Paul Påvals, Eliel Persson och Gösta Nordman.